

Riigi Teataja

Ilmub lartoidufi mōōda.

Toimetuf ja talitus: Loompea lo-
fi (pahemas tiivas, alumifel
korral). Kontor on awatud fella
½9—½2. Sealfamas lehe telli-
miste wastuwōtmine. Rōnetraat:
toimetuf 445, kontor 232.

Tellimife hind: 100 numbrit —
1000 mf., 50 numbrit — 500 mf.,
25 numbrit — 250 mf., ūffit-
number 10 mf.

Tellimifi wōetafse wastu mitte
wāhem kui 25 numbri peale.

Kuulufufte ja teadaannete hind:
Kohtufkuulufufed, juurufe peale
waatamata 100 marta; kaotatud
ififutunnifufte kuulufufed 50
marta; muud kuulufufed iga m/m-
rida 8 marta.

Nr. 23.

Teifipāetwal, 16. mārtil 1926 a.

Nr. 23.

I.

- Siifu: Nr. 19. Riigi põlewfiwitōōstufefe maa fundwōōrandamife feaduf.
Nr. 20. Riigi afutufetes ja ettewōtetes tōōtawate tōōlifte penfioni feaduf.
Nr. 21. Maaforrafdufe feaduf.

II.

Tāiendam mārufuf feemnemūūgi korraldufe kohta.

Otsufuf pofti-telegraafitariifi nr. 34 ja telefonitariifi nr. 28 muutmife ja tāiendamife kohta.

I.

Nr. 19. Riigifogu poolt 4. mārtil
1926. a. wastuwōetuf

Riigi põlewfiwitōōstufefe maa fundwōōrandamife
feaduf.

§ 1. Riigi põlewfiwitōōstufefe fundwōōranda-
tafse kohtla ja kufufufe kaewandufte ning ring-
raudtee alla Wiru maafonnafst Jārwe wallafst „Sili
nr. 24-b“ talu maafst 1,554 ha ja „Kofamardi
nr. 5-a“ talu maafst 1,648 ha, kofku 3,202 ha, ūhes
pāralfduftega.

§ 2. Sundwōōrandamine jūnnifb fūwiflfeadufefe
(S. R. X f. I jagu) §§ 577.—593. ettenāhtuf
korraf.

Algfirjale alla firjutanuf

Riigifogu abiefimees A. Jūrmān.
Sekretāār S. Solberg.

Nr. 20. Riigifogu poolt 4. mārtil
1926. a. wastuwōetuf

Riigi afutufetes ja ettewōtetes tōōtawate tōōlifte
penfioni feaduf.

§ 1. Kāesolewa feadufefe jārgi on penfioni ja
ūhēfōrdufe toetusraha faamife ōigus tōōlt wabas-
tamife puhul kōigil riigi afutufetes ja ettewōtetes
tōōtawatel tōōlifstel ja nende perefondadel, wālja
arwafuf arilifel alufel tōōtawate kui ka põllu- ning
mētfamajanduflikkufefe ettewōtetefe ja juhuslikkufefe
tōōde tōōlifed ja nende perefondad.

Arilifel alufel tōōtawad riigi ettewōtetes mārufuf
Wabariigi Walitufuf.

§ 2. Penfionifb ja toetusrahad mafjab tōō-
hoolekandeminifteeurium felleks eelarwe jārgi mār-
ratuf jummadefst. Penfioni mafsmifefuf ei tehta
mahaarwamifi penfionifōiguslikkufefe tōōlifte pal-
fadefst.

§ 3. Penfion mārufufatāfse kāesolewas feadufes
nāidatuf protfentifdes tōōlt lafkunuf tōōlifefe wi-
māfefe afsta palgafst.

§ 4. Mafstapalgafuf loetāfse 295 pāewa palga-
norm, mille kōhāfelft tōōline findlafsmārufufatuf ka-
tegooria ja grupi jārgi tōōtāfuf faama oli ōigus-
tatuf wiimāfefe afsta jōofful enne penfionile mine-
mife pāewa.

Juhtumifel, kui tōōline wiimāfefe afsta jōofful
mitmes kategoorias ja grupis oluf — arwatafse
penfion kōrgema kategooria ja grupi jārgi, kui
tōōline jelles afstmes wāhemalt neli fuufd tōōtanuf;
wafstafel korral aga jārgmife madalama afstme
jārgi, milles tōōline tōōtanuf.

Samadel alufel arwatafse wālja afstapalf ka
neif ettewōtetes, mis fogu afsta ei tegufse.

§ 5. Tōōlifte kategooriate ja gruppide palga-
normide ūldife muutmife korral muufufwaf waf-
tawalt ka kōif kāesolewa feadufefe põhjal warem-
mārufufatuf penfionifb.

§ 6. Penfionifōigusufe omandawaf ififuf, kes
kafsfūmmend wiis afstat tōōtanuf kāesolewa fea-
dufefe § 1. nāidatuf penfionifōigusuf andwas afutufes
wōi ettewōtetes, kui naf kuufsfūmmend afstat wa-
naf faanuf (tabel nr. 1).

Wōoremaina tōōlt lafkunuf ififuf faatwaf pen-
fioni fuufefūmmendafst eluaafstaf peale. Kui pen-

fioni väljateeninud isikud enne kuuekümnneaastaseks saamist haiguse või vigastuse tõttu töövõime kaotanud, saavad nad pensiooni ka varemalt; kui nad aga enne kuuekümnneaastaseks saamist surevad, saavad pensiooni nende perekonnad.

§ 7. Käesolevas seaduses näidatud korras tõestatud haiguste tõttu teenistusest wabastatud isikutele lüheneb pensiooni väljateenimise aeg ja suureneb pensiooni määr (§§ 9—13).

Terwefektsaamisega lõpeb haiguse puhul määratud pensiooni maksimine.

§ 8. Käesolevas seaduses näidatud haiguste hulka ei kuulu õnnetusjuhtumise tagajärjel tekkinud haigused ja vigastused, mil puhul pensiooni makstakse eriseaduse põhjal, samuti ka meelega jünnitatud haigused ja vigastused.

§ 9. Pensiooni väljateenimise aja lühendamist õigustavad haigused on:

- 1) raskest parandamata haigused, mis teevad võimatuks töö jätkamise ja nõuavad ühtlasi ka alalist kõrwalabi;
- 2) haigused, mis teevad võimatuks töö jätkamise, kuid ei nõua alalist kõrwalabi.

§ 10. § 9 p. 1. all nimetatud haiguste põhjal töölt wabastatud isikutele, kes wiis aastat töötanud, määratakse pensioon 35 protsendi suuruses aastapalgast. Sga järgneva aasta eest, kuni kolmekümne aastani, wiimane ühes arwatud, suureneb pensioon 2 protsendi võrra aastapalgast (tabel nr. 2).

§ 11. § 9 p. 2. all nimetatud haiguste põhjal töölt wabastatud isikutele määratakse pensioon 10-aastase töötamise eest, täieliku tööjõu kaotuse puhul 35 protsendi suuruses aastapalgast. Sga järgneva aasta eest, kuni kolmekümne aastani, wiimane ühes arwatud, suureneb pensioon 2 protsendi võrra aastapalgast (tabel nr. 2).

Tööjõu osalise kaotuse põhjal määratakse pensioon vastawalt tööjõu kaotuse protsendile sellest pensioonimäärast, mida jaama tööline oleks õigustatud käesolewa paragrahwi esimese lõike järgi tööjõu täielikul kaotusel, kuid mitte vähem kui ta § 6. järgi jaama õigustatud.

§ 12. Gesti kodanikkudel, kes wabariigis vähemalt üks aasta jarnases asutuses või ettevõttes on töötanud, mis käesolewa seaduse järgi annab pensioonidiguse, võetakse töötamisaja väljaarwamisel arwesse aeg, mis nad enne 15. nov. 1917. aastat on neis asutustes või ettevõtetes töötanud, kui see töö oli praegusel Gesti wabariigi territooriumil või niisugusel raudteel, mis läbi käis praegusest Gesti wabariigi maa-alast.

§ 13. Pensioonimääramisel võetakse arwesse aeg, mil käesolewa seaduse järgi pensioonidigustlik tööline oli Ajutawa Kogu või Riigikogu liige.

Samuti võetakse arwesse ka aeg, mis möödunud riigi- ja omavalitsuse teenijate pensioonseaduse järgi pensioonidigustlikus teenistuses.

Töötamisajaks ei arwata aega 15. nov. 1917. a. kuni 11. novembrini 1918. a.

§ 14. Nende asutuste ja ettevõtete töölised, mis kogu aasta ei tööta, võetakse pensioonimääramisel arwesse ainult aeg, mis ettevõtte või asutus tõeliskult töötanud. Kui ei ole võimalik jeda täpselt kindlaks määrata, võetakse arwesse iga aasta kohta selle ettevõtte keskmine töötamise aeg.

§ 15. Isikutele, kellel õigus on pensiooni saada käesolewa või mõne teise seaduse järgi, makstakse see pensioon, kumb neist kahest juurem.

Endised kaitseväelased ja nende perekonnad, kes saavad pensiooni „Rahwawäelaste ja nende perekondade pensioonseaduse“ järgi, võivad pensiooni saada käesolewa seaduse järgi, niisama lesknaised, kes saavad pensiooni mehe teenistuse eest.

§ 16. Töölised, kes vähemalt kaheaastase töötamise järele töölt lahkuwad haiguse pärast, mis teeb võimatuks töö jätkamise, kuid ei nõua alalist kõrwalabi, saavad ühefordset toetusraha poole aastapalga suuruses, kui neil ei ole pensioonidigust.

§ 17. Töölised, kes vähemalt kaheaastase töötamise järele töölt lahkuwad haiguse pärast, mis teeb võimatuks töö jätkamise ja nõuab alalist kõrwalabi, saavad ühefordset toetusraha kolmveerand aastapalga suuruses, kui neil ei ole pensioonidigust.

§ 18. Töölt lahkudes ühefordse toetusraha saanud ja uuesti tööleasunud töölised ei saa teistfordset töölt lahkumisel enam §§ 16. ja 17. ettenähtud ühefordset toetusraha.

§ 19. Käesolewa seaduse järgi makstakse pensiooni või ühefordset toetusraha ka neile töölisele ja nende perekondadele, kes enne käesolewa seaduse maksma hakkamist töölt lahkunud või jurnud, kui need töölised ja perekonnad vastavad käesolewas seaduses tähendatud pensioonisamise nõuetele.

§ 20. Töölise töötamisaja kindlaksmääramiseks on käesolewas seaduses nimetatud ettevõtete ja asutuste juhatused kohustatud töölise töötamislehti pidama, kuhu märgitakse tööle astumise aeg ja palgatingimused ning töölt lahkumise aeg. Töölt lahkumisel antakse töötamisleht töölisele. Uuesti tööle astumisel on tööline kohustatud, kui ta endist töötamisega soovib lasta arwesse võtta pensiooni väljateenimise aja väljaarwamisel, töötamislehe ettevõtte või asutuse juhatusle andma järgneva töötamisaja ja palgatingimuste ülestähendamiseks. Töötamislehe vormi finnitab töö- ja hoolekandeminister.

§ 21. Weneaege töötamisaja kohta annab tunnistuse asutuse või ettevõtte juhatus, kui see töötamisaege talle teada. Kui aga see töötamisaege asutuse või ettevõtte juhatusle teadmata, on tööline ise kohustatud sellekohased tõendused asutuse juhatusle esitama, kes nende tõenduste põhjal annab vastawa tunnistuse, wiimases tähendades esitatud tõendused.

§ 22. Pensiooni ja ühefordset toetusraha töölise perekondadele makstakse „Riigi- ja omavalitsuse teenijate pensiooni seaduse“ §§ 32.—40. p. a ja § 41. ja § 42. esimeses lõikes ning § 43. näidatud alustel.

§ 23. Tööline, kes soovib saada töölt lahkumise toetamisaja eest pensioni või ühefordset toetusraha, esitab sellekohase soovimavalduse kas suunõuvalt või kirjalikult selle asutuse või ettevõtte juhatusele, kus töölt lahkuja töötanud, teatades ühtlasi oma elukoha ja Eesti panga osakonna, kust ta pensioni saada soovib. Suunõuvalise pensionisaamise soovimavalduse puhul seab kofku kirjaliku protokollu ajaluts, sellele sellekohane soow awal-
dand.

Pensioni või ühefordse toetusraha määramise kohta käiwad paberid, nagu palwekirjad, protokollid, tõendused, tunnistused, arakirjad, teated jne. on wabad tempelmakst, kantseleimakst ja teistest makstudest.

§ 24. Selmises paragrahwis tähendatud korras esitatud pensioni või ühefordse toetusraha saamise palwele antakse edaspidine käik, nagu see „Riigi- ja omawalitstse teenijate pensioni seaduse“ §§ 45.—54. näidatud isikute kohta, kes teenistusest lahkunud wäljateenitud aja või haiguse puhul, ainult selle wahega, et § 49. tähendatud pensionikomisjonist osa wõtma kututakse sel puhul, kui neis komisjonides arstlikule läbiwaatamisele tulewad tööliised, peale selles paragrahwis nimetatud isikute hääleõigusliku liikmena ka wastaw töökaitse komisjar, kes komisjonile esitab oma arwamise edaspidise töö jätkamise võimaluse üle, samuti selle üle, kuwõrd haigust õnnetusjuhtumise või üldse tööttingimuste tagajärjeks wõib lugeda.

Kui komisjon jalgusele jõuab, et haigus on tingitud õnnetusjuhtumistest, siis lõpetatakse pensionimääramise asi käesolewa seaduse järgi ja esitatakse korras, nagu see ette nähtud tööliste õnnetusjuhtumiste korral kindlustamise kohta käiwates määrustes.

§ 25. „Riigi- ja omawalitstse teenijate pensioni seaduse“ §§ 55.—66. ettenähtud korras lahendatakse ka tööl või pärast töölt wabastamist, niisama pensionisaamise ajal surnud isikute perekondade pensioni ja ühefordse toetuse saamise palwed, ainult selle wahega, et §§ 55., 60. ja 62. nimetatud palweid wõib esitada ka suunõuvalt, kusjuures suunõuvalise palwe kohta kofku seatakse sellekohane kirjalik protokoll.

§ 26. Edasikaebuse kord pensionikomisjoni otstse peale, kui ka edaspidine asjakäik on samane, nagu see ette nähtud „Riigi- ja omawalitstse teenijate pensioni seaduse“ §§ 67.—80., ainult selle wahega, et nimetatud seaduse § 70. ettenähtud pensioni peakomisjoni koosolekust osa wõtma kututakse hääleõigusliku liikmena töökaitse osakonna juhataja või ta asemik käesolewa seaduse § 24. näidatud asjaolude selgitamiseks.

§ 27. Käesolewas seaduses ettenähtud pensioni määramine, samuti pensionide ja ühefordsete toetustahade wäljaandmine ning pensionimakstmise katkestamine ja lõpetamine sünnib „Riigi- ja omawalitstse teenijate pensioni seaduse“ §§ 81.—104. ettenähtud korras.

Tabel nr. 1.

Wäljateenitud aja eest määratama pensioni ja saadud palga waheford protsentides.

1.	2.
Teenistuse kestus.	Pensioni suurus protsentides.
25 aastat	55
26 "	58
27 "	61
28 "	64
29 "	67
30 "	70

Tabel nr. 2.

Haiguste tagajärjel töölt wabastatud isikutele määratama pensioni ja saadud palga waheford protsentides.

1.	2.	3.
	Pensioni suurus protsentides, haiguste tagajärjel, mis on näidatud:	
	§ 9 p. 1.	§ 9 p. 2.
5 aastat	35	
6 "	37	
7 "	39	
8 "	41	
9 "	43	
10 "	45	35
11 "	47	37
12 "	49	39
13 "	51	41
14 "	53	43
15 "	55	45
16 "	57	47
17 "	59	49
18 "	61	51
19 "	63	53
20 "	65	55
21 "	67	57
22 "	69	59
23 "	71	61
24 "	73	63
25 "	75	65
26 "	77	67
27 "	79	69
28 "	81	71
29 "	83	73
30 "	85	75

Algkirjale alla kirjutanud

Riigikogu esimees A. Rei.
Abisekretäär J. Piiskar.

Nr. 21. Riigikogu poolt 4. märtil 1926. a. vastumõetud.

Maakorralduse seadus.

I. Üldmäärused.

§ 1. Käesoleva seaduse alla kuuluvad järgmised maakorralduse tööd:

- a) Singe- ja lapimaade fruntimine;
- b) ühismaade jagamine, maade vahetamine, maade piiritamine ja teede rajamine, kui need tööd tingitud maakorraldusest või eriseadustest.

§ 2. Käesoleva seaduse § 1. tähendatud töid võetakse ette asjaosaliste-maavaldajate jellekohastel palvetel kõigil väljaspool linnade ja alewife administratiiv-piire asuvalatel maa-aladel. Palved esitatakse kohalikule maakorralduse komisjonile.

§ 3. Kõik maakorralduse tööd viiakse täide käesolevas seaduses ettenähtud alustel kas asjaosaliste omavahelisel kokkuleppel või kokkuleppe puudumisel sunduslikult.

§ 4. Maad (maapind ühes pälaldustega), mis maakorralduse komisjoni poolt tunnustatud eriti väärtuslikuks, vahetatakse ainult omanikkude või põliste tarvitajate nõusolekul. Maavaldaja nõusolekuta ei või ümber paigutada ühes frundis olevaid majapidamisi, välja arvatud vähemad maadevahetused piiride diendamiseks.

§ 5. Sunduslikul maade vahetamisel peab vahetatavate maatükide väärtus ühesugune olema. On maakorralduse juures erandlikkudel juhtumistel tarvilik vahetada mitmewäärtuslike finniswarasid, tasutakse väärtuse wahes rahas. Tasu suurus määratakse §§ 54. ja 55. ettenähtud alustel ja korras.

§ 6. Maakorraldusega seotud maade väärtus määratakse hindamise teel, kusjuures arvesse võetakse peale maaboniteedi ka tehtud maaparanduse tööd, kuiwõrd need tõstnud maaväärtust. Vahetamisele kuuluvatel maadel asuvad pälaldused (hooned, wiljapuud, mets jne.) jäävad endistele omanikkudele ja ei kuulu hindamisele. Endisel omanikul on õigus pälaldusi likwideerida 6 aasta jooksul.

§ 7. Maad koormavad asjalised serwitutid (Balti eraseaduse § 1103) jäävad jõusse niipalju, kui nad ei takista maakorraldamist. Maakorraldust takistavad, kui ka maakorraldusega otstarbetuks muutunud serwitutid tunnustatakse lõppenuteks maakorralduse komisjoni jellekohase otsusega.

§ 8. Uuele frundile asuvad maavaldajad võivad endist õuemaad kui ka neile jäänud ja endisel frundil asuwate pälalduste aluspinda tarvitada 6 aasta jooksul arwates fruntimise kawa lõpuliiku finnitamise päewast. Õuema ja pälalduste aluse pinna wabastamiseni on maavaldaja kohustatud andma tarvitada kokkuleppe alusel maad wastawas väärtuses isikule, kellele määratud ta endine õuema või pälaldustealune pind.

Kokkuleppe puudumisel määrab maakorralduse komisjon kasutamise koha.

Uuele eluasemele asuvad maavaldajad saavad riikliku ehituslaenu ja metjamaterjaale asunikudoga ühistel alustel.

§ 9. Maade jagamisel käesoleva seaduse alusel iseseiswateks uuteks majapidamisteks (taludeks) määrab asutatava kui ka alalejääma majapidamise suurus alammäära maakorralduse komisjon arwesse wõttes kohalike olusid.

§ 10. Maade korraldamiseks ei ole tarwis wõlauskujate nõusolekut. Ühismajad koormavad hüpoteekarwõlad jaotatakse uute maaliikuste wahel. Wõlgu jaotab maakorralduse komisjon wastawalt maaliikuste väärtusele. Rinniswarade vahetamisel saadud wahetasu lähed eestkätt maaomanduse peale ingrossseeritud wõla katteks.

§ 11. Maade korraldamiseks ei ole tarwis tähtjaliste rentnikkude nõusolekut. Maarent kantakse wastawalt uue koha peale, kuid rentnikul on õigus loobuda rendilepingust. Kõha väärtuse muutmisel võib wastawalt muuta renti ka ühe poole nõudmisel.

§ 12. Maakorralduse komisjon lahendab maade korraldamisest tekkinud waidlused, kui ka piiri- ja teedetülid. Tähendatud korras lahendatud tülid ei tule uuesti lahendamisele kohtuasutustes. Tülitüsimused, mille lahendamist waremalt kohtutes alustatud ja mis käesoleva seaduse põhjal maakorralduse asutustele alluvad, jäetakse kohtuasutustes seisma maakorralduse komisjoni jellekohase awaluse põhjal.

§ 13. Kõik omandusõigusesse puutuvad waidlused, peale § 12. tähendatute, ei kuulu lahendamisele maakorralduse komisjonis ning ei takista maakorraldusel waidluse all olewa maaomanduse ümberpaigutamist.

§ 14. Maakorralduse tehnilised tööd viiakse läbi maakorralduse peakomisjoni poolt määratud maakorraldajate ja maamõõtjate kaudu. Neile on asjaosalised kohustatud tasuta andma töö juures korteri ühes kütte ja walgustusega, tarwis-minewaid tööliji ja kütütiid ning materjaale piiri-märkide ja tähiste jaoks ja peale jelle tasuma riigile iga maakorraldusel olewa hektaari pealt ühe krooni. Ei täida asjaosalised nimetatud kohustusi, viiakse töö läbi riigi arwel ning maakorralduse komisjoni otsusel nõutakse asjaosalistelt sisse kulusumma riigi wastuwaidlemata nõuete sisse-nõudmise korras.

II. Singemaade fruntimine.

§ 15. Küllafogufondlikkude ja perekondlikkude pärandatavate maade fruntimine võetakse ette wastawa küllafogu jellekohasel otsusel. Küllafogu otsused tehakse häälteenamusega, kusjuures hääleõigus on maavaldaja perekonna seaduslikul esitajal.

§ 16. Gelmises paragrahwis tähendatud maade waldajatele eraldatakse maade fruntimisel maid

wastawalt püüwale ja wastumaidlemata kasutamisele. Püüwaks kasutamiseks ei loeta tähtajalist maade rentimist.

§ 17. Maakorraldaja rewideerib ja finnitab kõik maakorralduse kohta asjaosaliste poolt tehtud otjused. Maakorraldaja otjuste peale võib edasi kaewata kahe nädala jooksul kohalikule maakorralduse komisjonile.

III. Lapimaade korraldamine.

§ 18. Lapimaadeks loetakse sarnane maaomanduste asendus, kus ühe maaomaniku maad vahelduvad teiste isikute omanduses olevate maadega, sealjuures jagunedes tiiludeks või ajudes teiste maade keskel ühe või mitme vähema tüfina või tingides tiiludena teiste maaomandustesse.

§ 19. Lapimaid korraldatakse piirkondadena. Lapimaade korralduspiirkonda arvatakse maaomandused, mis üksteisega § 18. tähendatud wiisil seotud.

§ 20. Lapimaade korralduspiirkond asutatakse ühe asjaosalise soovil.

§ 21. Lapimaade korralduspiirkonna asutamiseks kutsub maakorraldaja kofku tema poolt kawatsetawasse piirkonda kuuluvad maawalbajad. Maakorraldaja tutvustab koosolijaid maakorralduse seadusega ning arwesse wõttes asjaosaliste seletusi, seab piirkonna kawa kofku ja saadab finnitamiseks kohalikule maakorralduse komisjonile.

§ 22. On korralduspiirkonna kawa finnitatud, kutsub maakorraldaja sellekohaste kutsetega piirkonda kuuluvad maawalbajad koosolekule maakorralduse läbiwiimise lõpuliikts otjustamiseks, selle aluste määramiseks ja §§ 37. ja 38. ettenähtud usaldusmeeste ja hindajate walimiseks.

§ 23. On korralduspiirkonda arwatud maawalbajaid üle ühe kolmandiku ilmunud, awab maakorraldaja koosoleku. Koosolek walib endale juhataja ja protokollikirjutaja. Koosoleku otjused on seaduslikud, kui nad tehtud vähemalt ühe kolmandiku nende maawalbajate häältega, kelle maa-osa kogusuurus on üle ühe kolmandiku korralduspiirkonda kuuluwast maa-alast. Koosolekust wõtab osa sõnasõigusega maakorraldaja.

§ 24. Maakorraldaja saadab kahe nädala jooksul koosoleku protokolli ühes juurdekuuluma materjaliga ja oma arwamisega kohalikule maakorralduse komisjonile.

§ 25. Koosoleku otjuste peale wõivad asja-osalised kaewata kohalikule maakorralduse komisjonile ühe kuu jooksul koosoleku päewast arwates.

§ 26. Kohalik maakorralduse komisjon waatab läbi awalikul istungil koosoleku protokolli ühes juurdekuuluma materjaliga ja sisjetulnud kaebused. Tunnistab maakorralduse komisjon protokolliis tähendatud otjused seaduspäraseks ja wastawateks maakorralduse nõuetele, saadab ta materjalid maakorralduse peakomisjonile töökawasse määramiseks.

§ 27. Maakorralduse peakomisjon teatab finnistusjaoakonnale wõõrandamise ja koormamise feelumärkuse sisjefandmiseks maakorralduse alla kuuluwate maaomanduste kohta. Keelumärkus kustutatakse maakorralduse peakomisjoni korraldusel.

§ 28. Maakorralduse peakomisjon määrab maakorraldajad töökawasse wõetud maakorralduse tööde läbiwiimiseks.

§ 29. Maakorraldusele kuuluma maa-ala wälispiiride määramiseks kohal wõtawad osa naabru- ses asuwate maade walbajad-piirimehed isilikult või woliniikude kaudu. Naabrukes asuwate lapi- ja ühismaade walbajad wõtawad osa neist töödest usaldusmeeste kaudu, keda nad waliwad tiilisel koosolekul liht häälteenamusega. Usaldusmeeste wolikirjaks on nende walimise protokoll, milles tähendatud nende õigused.

§ 30. Kofkuleppel aetud või wastumaidluse- jeta piirid tähistatakse kohal seaduslikkude piiri- märkidega. Seaduslikud piirimärgid on ristikiwi ja kupid, mille kirjeldus käesolewa seaduse lisas.

§ 31. Kui piirimehed ei ole esitatud wälispiiri findlaksmääramisel, tähistatakse piirid ajutiselt piirimärkidega.

§ 32. Kui piirijamisel tekivad tiilid, tähis- tatakse piir mõlema poole näitamise järgi ajutiselt kunni tiili lahendamiseni § 49. põhjal.

§ 33. Piirijamise üle peab maamõõtja piiri- protokoll, kuhu märgib kõik mõõtmise andmed ning asjaosaliste ja tunnistajate seletused. Piiri- protokoll kirjutatakse alla kõigi juuresolijate poolt.

§ 34. Ei lepi pooled kofku, kuulab üle maakorraldaja või tema ulesandel maamõõtja tunnis- taja ja tarwilikul korral ümbruskonna elanikud. Tunnistajad kuulatakse üle tiiwilkohtupidamise seaduse §§ 83.—86., 88., 89., 93.¹ ja 97.—100. ja ümbruskonna elanikud sama seaduse §§ 412. ja 414.—434. ettenähtud korras.

§ 35. Maamõõtja annab maakorraldajale asja- toimetuse piiritiili asjas ühes joonestusega asja- osalistele esitamiseks ja edasisaatmiseks maakorralduse komisjonile.

§ 36. Pärast wälispiiride tähistamist eraldab maakorraldaja või tema ulesandel maamõõtja igale walbajale maatiikid kofkuleppe, wähepakkumise, liitu või kofkuleppe puudumisel sunnime, kusjuures tarbeforral ette wõetakse maade hinda- mine. Maawalbaja eraldi asuwa õuema juurde eraldatakse wõimaluse järgi terve frunt või üksik kōlwif.

§ 37. Maakorralduse töödest wõtawad osa maawalbajad või nende poolt käesolewa seaduse § 23. ettenähtud koosolekul walitud 3 või 5 usaldus- meest. Riigi- ja omawalitsuse ajutused ning teised juriidilised isikud wõtawad osa esitajate kaudu.

§ 38. Maid hindawad maakorraldaja juuresolekul vähemalt 3 hindajat, kes walitud § 23. korras.

§ 39. Protesteerib keegi asjaosalistest hindamise vastu, siis võib maakorraldaja ette võtta uue hindamise wallandufogu poolt selleks määratud kolme erapooletu isiku läbi. Erapooletute poolt toimetatud hindamine on lõpulis ja sünnib protesteerijate hulul, kui erapooletute hindamine ei ole annud teistjuguiseid tagajärgi.

§ 40. Hindamisel otjustatakse küsimused hindajate poolt liht hääleteenamusega. Maakorraldaja kannab kõik hindamisandmed wastawale joonestusele ja märgib hindamise põhilauseid protokollile, millele alla kirjutawad kõik hindamisest osawõtjad.

§ 41. Kawa kokujeadmisel awaldatud kaebused arutab maakorraldaja kohal ja kannab oma otjuseid protokollile. Maakorralduse kawa tähistatakse kohal ajutijelt piirimärfidega.

§ 42. Maakorraldaja esitab kohal asjasthuwatatud isikutele maakorralduse ja piiritüli lahendamise kawat. Esitamise üle peetakse protokoll.

§ 43. Kawa esitamise päewast teatatakse asjaosalistele, kelle mitteilmumine ei takista esitamist.

§ 44. Maakorraldaja waatab ükifikasjalikult läbi kawa esitamisel awaldatud wastulauseid ning kannab need protokollile. Koeb maakorraldaja awaldatud wastulauseid põhjendatuks, muudab ta wastawast kawa ning esitab teistkordjelt, wastasel korral saadab asjatoimetuse ühes juurdekuulawa materjaaliga kohalikule maakorralduse komisjonile kinnitamijeks.

§ 45. Pärast jeda wõiwad kawa kohta asjaosalised anda kirjalistte wastulauseid kohalikule maakorralduse komisjonile ühe kuu jookjul kawa lõpulistu esitamise päewast ariwates.

IV. Ühismaade jagamine ja maade wahetamine.

§ 46. Ühismaade jagamine wõetakse ette ühe asjaosalise nõudmijel.

§ 47. Maade wahetamine sünnib poolte koku-leppel wõi ühe poole nõudmijel.

V. Maade piiritamine.

§ 48. Maade piiritamine sünnib tegelikult kasutamise järgi, kui selle wastu ei waidle asjaosalised.

§ 49. Tekiwad maade piiritamisel asjaosaliste wahel waidlused, lahendatakse need piiritülid maakorralduse komisjonides järgmijelt: 1) plaanide ja teiste dokumentide põhjal, kui need kooskõlas piirimärfidega; 2) kohal leiduwate piirimärfide wõi endiste piirimärfide asemete põhjal; 3) waldamis- ja kinnistusdokumentide ja jõusjeastunud kohtuotjuse põhjal; on esitatud dokumentides märgitud maa juurus ja piiride kirjeldus, siis antakse eesõigus piiride kirjeldusele; 4) tegelikult kasutamise põhjal, kui esitatud dokumentides märgitud andmed ei ole kooskõlas piirimärfidega wõi 5) aegumise õiguse (B. G. S. §§ 819—866) põhjal.

§ 50. Käesolewa seaduse põhjal aetud piirid on lõpulistud. Piiri rikkumise korral aetakse see

uuesti wastawast maakorralduse peakomisjoni poolt kinnitatud plaanile.

§ 51. Põllutööministrijel on õigus anda maade piiritamise kohta tarwilikke tehnilisi juhtnõore.

VI. Teede rajamine.

§ 52. Maakorraldusest tingitud uute teede rajamine ja wäljaspool klassiteid olewate teede jahi muutmise sünnib maakorralduse komisjoni kaudu.

§ 53. Uuestirajatawate teede jaoks wõetakse maa-ala proportsionaalselt kõigi maakorralduse piirkonda arwatud kinniswarade waldajate maakorralduse õjaliste maast. On tarwilik uut teed rajada wäljaspool korralduspiirkonda, maksjavad maakorralduse õjalised tee alla wõetud maa eest maaomanikule tasu ühekorjelt wõi wõimaluse korral annawad asemele maad wastawas wäärtuses.

§ 54. Kui pooled tasu asjas wabatahtlikult koku ei lepi, määrawad tasu § 39. ettenähtud isikud — hindajad.

§ 55. Tasuks arwatakse summa, mis saadakse, kui tee alla määratud maapinna wiimase wiie aasta kestmine puhastulu kaswatatakse kahesünnemijele. Kui wiimase aasta puhastulu wiimase wiie aasta kestmijest puhastulust suurem on ja jeda mitte juhustlikudel põhjustel, siis wõetakse tasu wäljarwamise aluseks wiimase aasta puhastulu. Kui tee alla määratud maapind ei anna korralikke tulusid, määratakse tasu maatüki kohaliku hinna ja asukoha eriliste tingimuste järgi.

§ 56. Teede alla wõetud maa eest määratud tasu nõuab maakorralduse komisjon maakorralduse õjalistelt jisse wastuwaitlemata riiginõute jissenõudmise korras ja maksjavad maaomanikule.

§ 57. Põllutööministrijel on õigus anda tarwilikke juhtnõore teede rajamijeks.

VII. Maakorralduse kawade läbiwaatamine ja kinnitamine.

§ 58. Maakorralduse kawat waatab läbi maakorralduse komisjon awalikul istungil.

§ 59. Komisjoni istungipäewast teatatakse jellekohaste kutjetähtedega kõigile asjaosalistele. Ilumine ei ole sunduslik ja mitteilmumine ei takista asja arutamist.

Kohaliku maakorralduse komisjoni istungid määratakse tarwiduse järgi wõimalikult kohtadel, kus toimatakse komisjonis arutamijele tuluwaid maakorralduse töid.

§ 60. Asja läbi waadates otjustab komisjon, kas kinnitada kawa ettepanud kujul wõi muudatustega, wõi jätta tagasi maakorraldajale ümber-tegemijeks.

§ 61. Maakorralduse komisjoni otjustesje kantakse kõigi maa-awalajate nimes, maatükkide ükifikasjalik kirjeldus (eksplikatsioon), koormatused, keelud ning uutele fruntidele ülemineku kord ja tähtaeg.

§ 62. Maakorralduse komisjoni otsused lõpwormis kuulutatakse kas kohe või kahe kuu jooksul, kusjuures teatakse edasikaabe kord ja tähtaeg. Ärafirjad või väljavõtted lõpwormis otsusest antakse asjaosalistele nende jellekohasel palvel.

§ 63. Kohaliku maakorralduse komisjoni avalikkudel istungitel käsitatakse vastavalt administratiiv-kohtu korra §§ 19 ja 20 ning tsiviil-kohtupidamise seaduse §§ 46, 47, 48, 61, 75, 79, 83—86, 88—91, 93¹, 95—99, 101, 101¹, 102—105, 110—113, 119—123, 124¹, 124², 124³, 155², 155³, 155⁴, 155⁵, 171, 173—177 ja 181, kuiwõrd käesolevas seaduses teisiti ei ole ette nähtud.

§ 64. Kohaliku maakorralduse komisjoni otsuse peale võib edasi kaevata maakorralduse peakomisjonile ühe kuu jooksul arvates otsuse lõpwormis kuulutamise päevast. Ei ole edasi kaevatud nimetatud tähtaja jooksul astub otsus jõusse.

§ 65. Jõusjäästunud otsused täidab kohal kohaliku maakorralduse komisjoni alaline liige.

§ 66. Edasikaabused esitatakse maakorralduse peakomisjonile kohaliku maakorralduse komisjoni kaudu. Maakorralduse komisjoni alaline liige jaadab edasikaabuse ühe kuu jooksul, arvates edasikaabuste sisjäändmise tähtaja lõpust, ühes toimetusega ja seletusega maakorralduse peakomisjonile.

§ 67. Maakorralduse peakomisjoni avalikke istungid peetakse ja otsused kuulutatakse käesoleva seaduse §§ 62. ja 63. ettenähtud korras.

§ 68. Peakomisjoni otsuste peale võib ühe kuu jooksul arvates otsuse lõpwormis kuulutamise päevast edasi kaevata Riigikohtule administratiiv-kohtu korras.

§ 69. Maakorralduse peakomisjoni otsused on lõpulikud. Nende täidewiimist võib seisma panna ainult Riigikohtus. Piirfonna loomise ja piiritulide kohta käiwad edasikaevatud otsused wiiake täide pärast Riigikohtu otsust.

§ 70. Põllutöministeeriumi maamõõduametis revideeritud lõpulikud plaanid finnitab maakorralduse peakomisjon oma korraldawal istungil.

VIII. Maakorralduse komisjonide koosseis.

§ 71. Kohaliku maakorralduse komisjoni koosseisu kuuluvad: esimees — kohaliku rahufogu liige või rahufogutunif rahufogu määramisel, liikmed: maakorralduse komisjoni alaline liige ja kohaliku maakonnawalituse esimees. Sõnadigusega võtab osa komisjoni istungiteft wallandufogu esitaja walla poolt, mille piiridesse kuulub arutamisel olev asi.

§ 72. Maakorralduse komisjoni otsused tehakse hääleteenamusega.

§ 73. Kohaliku maakorralduse komisjoni istungile võib kutsuda osawõtmiseks sõnadigusega maakorraldaja ja tarwiduse korral teisi asjatundjaid.

§ 74. Kohaliku maakorralduse komisjoni alaline liige on komisjonis etteandja ja temale allub sekretäär ja kantselei.

§ 75. Maakorralduse peakomisjoni koosseisu kuuluvad: esimees — kohtupalati liige kohtupalati määramisel, liikmed: maakorralduse peakomisjoni alaline liige ja põllutöministeeriumi maamõõduameti juhataja.

§ 76. Maakorralduse kohalik ja peakomisjon on otsuswõimised, kui kõik liikmed koos.

§ 77. Maakorralduse peakomisjoni alalise liikme määrab Wabariigi Walitus, kohaliku maakorralduse komisjoni alalise liikme — põllutöminister, sekretääri ja kantselei töäjoud — maakorralduse peawalituse juhataja.

§ 78. Maakorralduse pea- ja kohalikkude komisjonide esimeeste või liikmete äraolekul võib haiguse korral täidawad nende kohuseid neile wastawalt määratud asemikud. Maakonnawalituse esimehe aset võib täita maakonnawalituse liige maakonnawalituse määramisel.

§ 79. Maakorralduse komisjonide liikmed jaawad taju istungiteft osawõtmise eest riigifassast, riigiametnikud wastawa ametasime päewaraha juurues, maakonnawalituse esimees ja wallandufogu esitajad — riigiametnikkude 1. ja hindaja 6. astme kohale wastawa päewaraha normi juurues. Sõidukulud tasutakse riigiametnikkude sõidutariifide järgi.

IX. Kinnistus.

§ 80. Kinnitatud plaanidest ja tarwilikul korral komisjonide lõpuotjustest annab peakomisjon pärast registreerimist kinnistusjaoškonnas maakorralduse osalistele wastawad väljavõtted. Algplaanid hoitakse alal põllutöministeeriumi maamõõduameti arhiwis.

§ 81. Maakorralduseft tingitud kinnistused ja wastawad lepingud on wabad tempelmaksust ja kinnistusloiwust.

§ 82. Kinnistusega seotud kulud nõuab sisse maakorralduse peakomisjon maakorralduse osanikkudelt riigi wastuwaidemata nõuete sissenõudmise korras.

§ 83. Enne dokumendide wäljaandmist jaadab peakomisjon ärafirjad otsuseft lõpwormis ja kinnitatud plaanist kinnistusjaoškonda. Kinnistusjaoškonnas märgitakse kõik muudatused, mis järgnenud maakorralduseft. Märkimist teatab kinnistusjaoškond peakomisjonile dokumendide wäljaandmises maakorralduse osalistele.

X. Seaduse elluwimine.

§ 84. Käesolewa seaduse tegelik maksmapanemine ühes digusega korraldawaid määrusi anda jääb Wabariigi Walituse ülesandeks.

§ 85. Käesolewa seaduse tegelik maksmapanefuga faotab maksuise „Seadus talumaade korraldamise kohta Pefteri maakonnas ja Wiru maa-

konna Narowataguses osas“ („Riigi Teataja“ nr. 88/89 — 13. okt. 1921. a.).

Talurahwaseadustes ja määrustes ettenähtud alammäärad talumaade liifeldamise kohta (Riwi talurahwaseadus 1860. a. §§ 114 ja 223, Saaremaa talur. maakor. määr. 1865. a. §§ 21 ja 37, Gesti-maa talurahwaseadus 1856. a. §§ 58 ja 208) ei ole makswad neil juhtumistel, kui käesolewa seaduse alusel talumaid korraldatakse.

Riisa maakorralduse seaduse § 30. juurde.

Seaduslikud piirimärgid moodustatakse järg-misel kujul:

1. Piirijoonte nurkadele asetatakse vähemalt 150 flgr. raskune raudkiwi või betoonist piiri-märk — ristikiwi, jättes seda maalt välja 5—10 jm. kõrguselt. Kiwi ümber umbes 1—1½ meetrit eemal kaevatakse 25 jm. sügawune kraaw. Kiwile raiutakse piirijoonte järele rist. Risti harud peawad vähemalt 10 jm. pitud, 2 jm. laiad ja 1 jm. sügawad olema. Harudele, mis piirisiid ei näita, raiutakse otja põikfriips.

2. Ei ole lähedal (3 flm. kaugusel) raudkiwi või on maapind jedaõrd pehme, et ristikiwi ko-hale asetada wõimatu, pannakse wiimase asemele okaspuust või tammeist post, mille läbimõõt wähe-malt 15 jm. Post, mille alumisele otsale põikpuu finnitatud, kaevatakse maa sisse 75 jm., jättes seda maalt välja ühe meetri kõrguselt. Posti ümber tehakse 80 jm. kõrgune kupaits ja nii lai, et selle peale wabalt üles seada saab maamõõdu instru-mendi.

Algkirjale alla kirjutatud

Riigikogu esimees A. Rei.
Abisekretäär S. Piiskar.

II.

Põllutööministeeriumi täiendaw määrus seemne-müügi korralduse kohta.

Wälja antud Riigikogu poolt 18. weebr. 1921 a. wastu wõdetud seemnemüügi korralduse seaduse § 14 („R. L.“ nr. 20 — 1921 a.) põhjal.

„Riigi Teatajas“ nr. 24 — 1921 a. awaldatud põllutööministeeriumi seemnemüügi korralduse määruste § 4 muudetakse järgmiselt:

„§ 4. Keelatud on Gestiisse sisse wedada puhtalt või jегudena punase ristikehina seemneid, kaswa-tatud mades, mis asuwad lõunapool põhjalainu 50° ja läänepool (Greenwich'ist) idapikkuse 10°, wälja arwatud Norramaa. Riijama on keelatud sisse wedada ja siiseturul müüa kõiksugu seemneid, mis sijaldatawad wõrmide või fiidi- (Cuscuta div. sp.) seemneid ehk ristikehina wäija eoseid.“

See määrus hakkab maksma tema wäljakuulu-tamisega.

Põllutööminister S. Caretei.

Põllumajanduse peawalitsuse juhataja

N. Mii man.

Tariifinõukogu otsus 5. märtsist 1926 a. posti-tele-graafitariifi nr. 34 ja telefonitariifi nr. 28 muut-mise ja täiendamise kohta.

(Protokoll nr. 152 p. 1 ja 2.)

Tariif nr. 34.

Tariifinõukogu otsusega 1. oktoobrist 1925 a. maksma pandud posti-telegraafitariif nr. 34 („R. L.“ nr. 151/152 — 1925 a.) muudetakse ja täienda-takse järgmiselt:

§ 6. Wäärtkirjad.

Wiimane lõige, alates sõnast „Riigi paber-raha saatmine wäärtkirjades“ kuni lõpuni kustutatakse maha ja selle asemele kirjutatakse:

„Märkus. Riigi paberraha saatmine Gesti riigi piires wäärtkirjades on lubatud üksnes nendesje postiagentuuridesje ja neist postiagentuuridest, kus rahafaartide operat-sioonid sisse seadmata, kuid kus toimetatakse wäärtkirjade operatsioone.

Grandina lubatakse pankadele sifemaal läbikäimises oma osafondadega või nende osafondade omawahelises läbikäimises posti-kaudu saata wäärtkirju riigi paberrahaga — kõwasje riidesje või nahasje finnitatult ja panga või ta osakonna pitjatiga tihedasti pitjeeritult.“

§ 7. Postpakid.

Rinnitusemaks wäärtpakside eest — tekst „nagu wäärtkirjade rinnitusemaks (§ 6)“ laiendatakse ja loetakse maksmaks kõige kolme lahtri kohta.

§ 19. Ajalehed ja ajakirjad.

Õige a) — kustutatakse maha esimene sõna „tellijalt“;

Õige b) märkus 2 — sõnade: „postiabone-mendi kaudu tellitud lehti“ kustutatakse maha ja selle asemele kirjutatakse: „postiabonemendi kor-ras saadetawaid lehti“.

Tariif nr. 28.

„Riigi Teatajas“ nr. 191/192 — 1925 a. lhf. 1098 awaldatud tariifinõukogu otsus 27. nowemb-rist 1925 a. telefonitariifi nr. 28 täiendamise kohta parandatakse järgmiselt:

2. weerul, 29. rida ülewalt, lause „Wastusega ülesannete eest wõetakse maksu kolmekordjes mää-ras“ asemel lugeda: „Wastusega ülesannete eest wõetakse maksu kahefordjes määras“.

Sealsamas, 30. rida ülewalt, — sõnade „Wälja-kutsutawa isiku informeerimise jne.“ asemel lu-geda: „Wäljakutsutawa isiku aegsa informeerimise jne.“

Tariifinõukogu eesistuja Walter Rosen thal.

Asjaajaja A. Remma.